

EXCURSIE NAAR HET ZUID-WESTELIJK DEEL VAN ENGELAND, SOUTH DEVON EN OMGEVING,
2e H LFT JUNI 1968

Dit is het verhaal van een mislukte verzamelreis. Mislukt in zover omdat ik zelf uiterst weinig gevonden heb; geslaagd in zoverre omdat ik materiaal heb kunnen kopen en omdat ik veel gezien heb, onder andere in Londen. Aanvankelijk was het de bedoeling naar Arcachon in Frankrijk te gaan doch de moeilijkheden in Frankrijk noopten de route te verleggen; zo werd het Engeland - om daar op het eind van de reis in de spoorwegstaking verzeild te raken !

Ik heb materiaal kunnen kopen van het Marine Laboratory te Plymouth en bij een plaatselijke handelaar die behalve vis ook schelpen verkocht die hij 's winters op het strand verzamelt - want dan spoelt er veel aan.

Vanuit Dawlish aan de Torquay Baai maakte ik tochten naar allerlei plaatsen aan de kusten van de zuidwest punt van Engeland, geologisch belangrijk en beladen met historie en sagen doch een deceptie voor de marine malacoloog. Het is een dicht bevolkt gebied met talrijke middelgrote steden. Er zijn meestal hoge rotsachtige kusten met slechts hier en daar een klein zandstrand. Geheel anders dan de Franse kust waar enorme afstanden strand slechts worden onderbroken door kleine plaatsen en dorpen en enkele grotere steden. Er is een intensief verkeer in dit deel van Engeland en elke dag organiseerde een reisbureau een aantal excursies waardoor verkenningen naar verschillende punten aan de kust mogelijk waren. Jeffreys noemt in zijn bekende boek British Conchology allerlei vindplaatsen in het bezochte gebied en hij zal dat ongetwijfeld niet zonder goede reden doen doch ik vraag mij toch af hoe hij aan zijn materiaal gekomen is. Hoe dan ook, ik heb van alle tochten praktisch niets meegebracht. Op het strand van Dawlish lag heel weinig en bijna alle bezochte plaatsen bleken tegen de rotsen gebouwd met promenaden doch zonder stranden. Op een kaart van de omgeving van Dawlish stond een deel van de kust aangegeven als "Shell Cove", een hoopgevende naam; echter geldt deze alleen in de winter. Ik ben natuurlijk naar dat strand gegaan dat of per boot over zee of via privé terrein alleen bereikbaar is. Ik vroeg en verkreeg toestemming van de eigenaar van dat terrein en ben de hoge rotskust af naar beneden gegaan via een hek en onder een spoorbaan door. Met enig materiaal ben ik tamelijk laat in de avond terug gegaan om te ervaren dat het "hek" secuur gesloten was, een gewoonte in Engeland en een moeilijke situatie voor mij. Links en rechts van het pad een afgrond; het hek manshoog en secuur van prikkeldraad voorzien, onwrikbaar. Schreeuwen om gehoord te worden in het huis boven op de heuvel was zinloos, gezien de afstand. Ik moest echter - hoe dan ook - terug naar mijn hotel en ben er tenslotte in geslaagd, prikkeldraad en dicht struikgewas opzij drukkend, over het hek te klimmen, zij het ten koste van een grote winkelhaak in mijn pantalon, doch ongehinderd door de eigenaar.

Ik had reeds eerder materiaal besteld bij het Marine Laboratory te Plymouth en vernam thans dat men geen tijd meer heeft om aan buitenlandse afnemers te leveren, doch omdat ik nu zelf voor transport kon zorgen werd het ingepakt: een gevarieerde collectie die ik met veel moeite uit hun handen heb gekregen. Het Marine Laboratory is groot en goed ingericht: een grote bibliotheek met bijzonder veel tijdschriften, een grote afdeling voor fysiologisch onderzoek en onderzoek met radioactief materiaal, een practicumruimte voor gastwerkers en studenten, een keuken voor het dag en nacht zelf bereiden van maaltijden, een aparte verkoopafdeling van het uit zee aangebrachte materiaal, een electronenmicroscop en een voor het publiek toegankelijk aquarium. Ik werd zeer vriendelijk ontvangen en rondgeleid.

Aan de zuidkust van Engeland ligt ook Lyme Regis, de befaamde vindplaats van de befaamde fossielen uit de befaamde Blue Lias Beds. Vooral Sauriers en vissen doch ook veel Ammonieten zijn er gevonden. Voor de kust bij Lyme Regis ligt een stenen plateau waarin de Ammonieten ingebed liggen. Van uitprepareren is geen sprake; zij zouden uitgebroken moeten worden. Zij zijn ook in losse steenblokken gevonden; vervolgens overlangs doorgezaagd en gepolijst. En zo kunt u ze zien in het British Museum (Natural History) doch ook in een klein plaatselijk museum te Charmouth, waar een particulier zijn schatten tentoontstelt. Zegt u niet tegen hem dat de Blue Lias Bed in Lyme Regis liggen want hij zal u verontwaardigd erop wijzen dat het in alle boeken verkeerd staat. Inderdaad ligt Charmouth op het betrokken gebied terwijl Lyme Regis aan een uiteinde om de hoek eraanast ligt. De tocht naar Lyme Regis zal mij heugen. Er stond die dag een vliegende storm bij opkomend getij waardoor de terugtocht naar Lyme Regis om de hoek onmogelijk werd gemaakt. Er stond "in no time" 2 m water en het goot van de regen. De Blue Lias Beds bestaan ten dele uit steile klifwanden doch zijn ten dele ook verweerd en bedekt met losse grond. Bij Lyme Regis is een hoge lange muur gebouwd om de massa grond in be-

dwang te houden, aan de basis gesteund door een schuin aflopend betonnen voetstuk. Over deze lange smalle muur terug te gaan was levensgevaarlijk. Dus moest ik omlopen. Voortschuifelend over dat voetstuk omdat de terugweg afgesloten was; gleed ik uit en schoot de zee in. Veel gevaar was er niet omdat de eerder genoemde stenen vloer mij opving, doch de zuiging van het water tijdens storm is sterk. Hoe dan ook, nat tot het middel, mijn laarzen waren ook volgelopen, moest de terugweg gemaakt worden; een terugweg van vele uren. Langs het stand waar links stenen of door de regen wegspoelende grondmassa's naar beneden kwamen, waar rechts de zee steeds hoger kwam, het strand zelf bovendien "geplaveid" met grote steenbrokken waarover het moeilijk voortgaan was. Dit gebied is nog in een geheel natuurlijke staat dat men op eigen verantwoording betreden mag. Het werd een wedloop met het getij. In de verte duidde een driehoekig wit vlak op een huis, dus op bewoning op een overigens onherbergzaam, onbewoonbaar kustgedeelte. Het bleek Charmouth te zijn, vanwaar per lange wandeling, trein en bus het hotel weer bereikt werd. Later kreeg ik van bovengenoemde verzamelaar enkele ammonieten. Ik moet hem in ruil er nog iets voor terug sturen.

Ook geologisch is Engeland zeer interessant. Een van de excursies voerde door de Cheddar Gorge in de Mendip Hills. Een canyon-achtig gebied, over het ontstaan waarvan verschillende theorieën bestaan. Een kalksteen-gebied waarin zich ook grotten bevinden met druipsteen-formaties. Ik zocht er tevergeefs naar recente of fossiele mollusken.

Op doorreis in Londen bezocht ik ook de beroemde musea. Het geologisch museum waar alleen enkele gidsfossielen zijn tentoongesteld en vooral het British Museum - Natural History - waar recent en fossiel onder één dak zijn samengebracht. Eigenlijk logisch; de Engelsen houden de geologie apart doch voegen palaeontologie en zoölogie samen in een natuurlijke, doorlopende reeks. De prachtige fossielen van sauriërs, vissen en mollusken, vooral ammonieten zijn er massaal opgesteld met het vele andere. Het museum maakt met zijn wijdsen hallen, de galleries een overweldigende indruk. Wie nu echter een overzicht van de Engelse mollusken verwacht, komt teleurgesteld uit, want dit overzicht is er niet; dit in tegenstelling tot andere groepen, de Engelse vogels, zoogdieren, vissen, de reusachtige walvishal en de verschillende diorama's. Van de mollusken alleen een kleine tentoonstelling over de bouw en de functie van de schelp. Jeffreys zou zich verbijten. Verschillende afdelingen waren wegens herinrichting niet te bezichtigen.

Terloops zij hier ook het eigenlijke British Museum genoemd dat aan andere dan de natuurwetenschappen is gewijd. Het reusachtige gebouw staat met zijn grote voorplein aan een onogelijk straatje dat na sluiting van het museum maar moeilijk de stroom van vertrekkende bezoekers kan verwerken. Het Museum maakt met zijn reusachtige hallen en galerijen en zijn rijke inhoud een onuitwisbare indruk op de bezoeker. Een leger suppoosten bewaakt het. Ook in dit Museum is men nog bezig met de reconstructie van verschillende afdelingen.

Ik vroeg in het British Museum (Nat. Hist.) naar de mogelijkheid afgietsels van fossielen te verwerven; dit is voor particulieren niet mogelijk doch ik kreeg door hun bemiddeling het adres van een firma in Wales die afgietsels in plastic vervaardigt. Het programma van deze firma is nog in ontwikkeling en het zou in september 1968 ten minste nog 6 maanden duren voor levering op ruimere schaal mogelijk is. Wie interesse heeft kan mij het adres bevragen. Alles tezamen is de reis rijk aan indrukken en ervaringen geweest. Uiteindelijk bestond de buit uit 2 postpakketten van 22 lbs elk. Wie nu van mening is dat ik niet gauw tevreden ben bedenke echter, dat mijn eigen vondsten passen in een litermaat.

De gevonden soorten volgen hierna.

De vindplaats is Dawlish, het strand en de iets westelijker gelegen Shell Cove. De soorten gemerkt x zijn verkregen van het Marine Laboratory te Plymouth zonder nauwkeurige vindplaats opgave. Zij zullen in de omgeving van Plymouth en mogelijk in de nabijheid van de Engelse zuidkust gevestigd zijn en zijn ingeschreven als afkomstig "off Plymouth"; t betekent talrijk.

Anomia ephippium, Lima hians (x), Pecten maximus (ook x), Pinna fragilis juv.(x), Heteranomia squamula, Cardium aculeatum (t), C. echinatum (t), C. tuberculatum (t), Lutraria lutraria, Meretrix chione, Dosinia exoleta (x), Kellia suborbicularis, Spisula solida, Tapes pulestra, Solen marginatus, Ensis siliqua, E. minor, E. ensis, E. arcuatus (det. v. Urk), Patella vulgata (ook Lyme Regis), Crepidula fornicata (grote ex. 53 mm), Nassa reticulata (t), Turritella communis, Ocenebra erinacea (t), Trivia europaea, Purpura lapillus, Littorina littorea, Calliostoma zizyphinus, Gibbula cineraria, Scaphander lignarius (x), Acanthochiton crinita (x), Lepidochiton cinerea (x), Spiratella sp. -Pteropoda- (x), Sepia elegans (x), Sepia atlantica (x) (beide soorten het gehele dier), Sepia officinalis -Schelpen-

A.W. Lacourt.